FOGSI

Federation of Obstetric & Gynecological Societies of India

Press Conference to Announce

High Dependency Units and Specialized Obstetric ICU for Critical Care in Obstetrics

On 19-21st July 2013, Friday - Sunday
At Aurangabad

Strategic Consultancy & Integrated Communications Firm

- **Ideation to implementation for desired output**
- **Knowledge consultancy / Media advocacy**
- **Public Affairs / Branding / Marcom - PR**

Print media coverage

S.No.	Name of the Publications
1	Dainik Bhaskar –(with photo)
2	Dainik Ekmat
3	Janapatra –(with photo)
4	Loksatta –(with image)
5	Shasan Samrat –(with photo)
6	Swar Ganga –(with photo)
7	Tarun Bharat
8	Vishwa Mitra –(with photo)

Name of Media:	Dainik Bhaskar	Language:	English
Date :	27.07.13	Page:	15

जटिल प्रसव से निपटने आगे आए डाक्टर्स : डॉ.दिवाकर

शहर संवाददाता | औरंगाबाद

जिटिल प्रसव मामले में महिला को बेहतर दर्जा का उपचार देने के लिए एवं भारत व दक्षिण ऐशियाई देशों में माता मृत्यु

दर कम करने के लिए देश के प्रसूति विशेषज्ञ (ऑब्स्ट्रेटीशियन्स) व स्त्रीरोग विशेषज्ञ (गायनिकोलॉजिस्ट) के संगठन की फेडरेशन ऑफ ऑब्स्ट्रेटिक एण्ड गायनिकोलॉजिस्ट सोसाइटीज ऑफ इंडिया एफओजीएसआई आगे आई है।

इसके तहत यह संगठन सार्वजनिक एवं निजी स्वास्थ्य क्षेत्रों में हाई डिफेंडन्सी यूनिट्स (एचडीयू)व स्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्ट्रेटिक आईसीयू विभाग की स्थापना व उसे चलाने के लिए सहयोग करेगी। इस सबंध में बताया गया कि भारत में आम तौर पर माता मृत्यु दर (एमएमआर) एक लाख जन्म के पीछे 212 है। इस पर उपाय के तौर पर एफओजीएसआई संगठन ने अस्पताल में जटिल प्रसव के लिए एचडीयू विभाग का निर्माण किया जा रहा है। इस सबंध में संगठन की अध्यक्षा डॉ.हेमा दिवाकर ने कहा कि सरकारी व निजी अस्पताल में एचडीयू विभाग स्थापित करने पर तुरंत उपचार की संभावना रहेगी, जिससे माता व बच्चे की जान बचाई जा सकती है। भारत में इस तरह के विभाग कम हैं। इस विभाग का व्यवस्थापन करने वाले स्वास्थ्य व्यवसायिकों की संया कम नहीं है। संगठन आरंभ में एचडीयू प्रदर्शित कर इसका व्यवस्थापन किस तरह करे इसके लिए मेडिकल क्षेत्र से जुड़े लोगों को ट्रेनिंग देने के लिए कोर्स भी शुरू किया जाएगा।

Name of Media:	Dainik Ekmat	Language:	Hindi
Date :	25.07.13	Page:	03

एफओजीएसआयतर्फे हाय डिपेन्डसी यूनिटस उभारण्याचा पुढाकार

औरंगाबाद : उच्च जोखमीच्या गरोदरपण असलेल्या महिलांनी उत्तम दर्जाची तातडभची उपचार सेवा पुरवण्यासाठी, तसेच या प्रयत्नांत भारत व दक्षिण आशियाई देशांतील माता मृत्यू दर कमी करण्यासाठी देशातील प्रसूतितज्ज्ञ व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची शिखर संघटना असलेल्या फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिक ल सोसायटीज ऑफ इंडियाने प्रवर्तनीय पुढाकार घेतला आहे. त्यांअंतर्गत ही संघटना सार्वजनिक, तसेच खासगी आरोग्य क्षेत्रांच्या हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स व स्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्टेट्रिक आय.सी.यू.या विभागांची स्थापना व जोपासना करण्यात सहकार्य करणार आहे.

Name of Media:	Janapatra	Language:	Marathi
Date :	25.07.13	Page:	04

तातडीच्या उपचारांसाठी, तसेच 'माता मृत्यू आणि रोग दर' कमी करण्यासाठी 'एफओजीएसआय'तर्फे 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) उभारण्याचा पुढाकार

मुंबई : 'प्रसूतिकालातील तातडीचे उपचार' (क्रिटिकल केअर इन ऑब्स्टेट्रिक्स) या विषयावरील उच्च जोखमीचे गरोदरपण (हाय रिस्क प्रेग्नन्सी) असलेल्या महिलांना उत्तम दर्जाची तातडीची उपचार सेवा पुरवण्यासाठी, तसेच या प्रयत्नांत भारत व दक्षिण आशियाई देशांतील 'माता मृत्यू दर' (मॅटर्नल मॉर्टॅलिटी रेट - एमएमआर) कमी करण्यासाठी देशातील प्रसूतितज्ज्ञ (ऑब्स्टेट्रिशियन्स) व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची (गायनॅकॉलॉजिस्ट्स) शिखर संघटना असलेल्या 'फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिकल सोसायटीज ऑफ इंडिया'ने (एफओजीएसआय) प्रवर्तनीय पुढाकार घेतला आहे. त्याअंतर्गत ही संघटना सार्वजनिक, तसेच खासगी आरोग्य क्षेत्रांना 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) व 'स्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्टेट्रिक आय. सी. यू.' या विभागांची स्थापना व जोपासना करण्यात सहकार्य करणार आहे.

भारतात राष्ट्रीय सरासरी 'माता मृत्यू प्रमाण' (एमएमआर) एक लाख जन्मांमागे (लाईव्ह बर्थ) २१२ आहे. याचाच अर्थ एक लाख जन्म संख्येत सरासरी २१२ मातांचा मृत्यू ओढवतो. विकसित देशांत हेच गुणोत्तर एक लाख जन्मांमागे केवळ १० ते ३० आहे. भारतात अगदी रुग्णालयांत होणाऱ्या प्रसूतींची संख्या लक्षात घेतली तरी त्यात हा दर एक लाख अपत्य जन्मांमागे ६० ते ९० इतका, म्हणजेच विकसित देशांच्या तुलनेत लक्षणीय अधिक आहे. याचाच अर्थ भारतात उच्च जोखमीच्या गरोदरपणांत दर्जेदार प्रसूति सुरक्षा पुरवताना, तसेच प्रसूतिकालातील तातडीचे उपचार पुरवताना काही ना काही त्रुटी आहेत. 'एमएमआर' हे केवळ हिमनगाचे टोक असून प्रत्यक्षात ही समस्या व्यापक आहे कारण प्रसूतीदरम्यान एका मातेच्या मृत्यूबरोबरच मरता मरता वाचलेल्या मातांची संख्याही ६० ते ८० असते. अशा स्थितीत माता पुढे दीर्घकालीन रोगग्रस्त बनू शकतात.

यावर उपाय म्हणून 'एफओजीएसआय' संघटनेने रुग्णालयांत उच्च जोखमीच्या गरोदरपणावर उपचारासाठी 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) या खास विभागाची कल्पना प्रवर्तित केली आहे. त्याबाबत माहिती देताना संघटनेच्या अध्यक्ष डॉ. हेमा दिवाकर म्हणाल्या, की सरकारी व खासगी रुग्णालयांत हे 'एचडीयू' विभाग स्थापन झाले तर ज्यांना एरवी तातडीचे उपचार मिळू शकत नाहीत अशा माता व अपत्यांचे प्राण वाचू शकतील. भारतात अशा विभागांबाबत जाणीव कमी आहेच, परंतु त्याचबरोबर या विभागांचे व्यवस्थापन करणाऱ्या आरोग्य व्यावसायिकांची संख्याही पुरेशी नाही. या पार्श्वभूमीवर आमची संघटना एक प्रातिनिधिक 'एचडीयू' प्रदर्शित करणार आहे आणि 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन कसे करावे, हे वैद्यकीय व्यावसायिकांना शिकवणारा व्यावसायिक अभ्यासक्रमही सादर करणार आहे.

'एचडीयू' म्हणजे एखाद्या रुग्णालयाचा सामान्य रुग्णविभाग (जनरल वॉर्ड) आणि अतिदक्षता विभाग (आयसीयू) यांच्या दरम्यानचा कक्ष. उच्च जोखमीचे गरोदरपण असलेल्या महिलांची खास काळजी घेणे आणि त्यांच्या प्रकृतीवर इन्व्हेसिव्ह मॉनिटरिंग सुविधेद्वारे बारकाईने देखरेख करणे गरजेचे असते. ही सुविधा सामान्य रुग्णविभागात उपलब्ध नसते. त्याचवेळी अशा रुग्णांना महागड्या अतिदक्षता विभागात दाखल करण्याचीही आवश्यकता नसते. अवयव निकामी झाल्यामुळे रुग्णाची स्थिती अत्यंत गंभीर झाली असेल तरच त्याला 'आयसीयू'मध्ये हलवणे गरजेचे असते.

'एफओजीएसआय'चे उपाध्यक्ष डॉ. आल्पेश गांधी म्हणाले, की 'एचडीयू' हा विभाग व्हेंटिलेटर, सोनोग्राफी, सीटीजी मशिन, सीव्हीपी मॉनिटर असलेला कार्डिॲक मॉनिटर, इन्फ्युजन किट, इमर्जन्सी कार्ट, वॉल माउंटेड ऑक्सिजन यंत्रणा व अन्य सुविधांनी सुसज्ज असेल. सामान्य रुग्ण विभाग अथवा अतिदक्षता विभाग यांच्याहून 'एचडीयू'ची मांडणी संपूर्णपणे वेगळी असेल. 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन त्याच उद्देशाने खास प्रशिक्षित केलेले वैद्यकीय व्यावसायिक करतील. विकसित देशांमध्ये ही सामान्य प्रथा असल्याने तेथे अगदी रुग्णालयांतील 'माता मृत्यू दर' खाली आणण्यात यश मिळाले आहे.

भारतात गरोदरपणाशी संबंधित मृत्यू मुख्यतः दोन कारणांनी ओढवतात. १) योग्य त्या आरोग्य सुरक्षेचा अभाव (रुग्णालयीन उपचार न मिळणे) आणि २) गरोदरपणाशी संबंधित अन्य समस्या उदाहरणार्थ - अतिरक्तदाब (हायपरटेन्शन), नाडीची विषबाधा (इक्लॅम्पसिया), रक्तस्राव (हिमोरेज), पू धरणे (सेप्सिस), मधुमेह (डायबेटिस), कावीळ (जॉन्डिस) यासारखी गुंतागुंतीची लक्षणे किंवा रुग्णालयात नेण्यास विलंब होणे, वाहतूक सुविधांचा अभाव वगैरे. या दोन्ही कारणांमुळे गरोदरपणात जोखीम वाढते व त्यासाठी तेवढीच तातडीची सुरक्षा पुरवावी लागते.

Name of Media:	Loksatta	Language:	Marathi
Date :	30.07.13	Page:	02

माता मृत्यूदर कमी करण्यासाठी ‘एफओजीएसआय’चा पुढाकार

[illegible]

Name of Media:	Shasan Samrat	Language:	Marathi
Date :	25.07.13	Page:	04

एफओजीएसआयतर्फे हाय डिपेन्डन्सी युनिटस उभारण्याचा पुढाकार

उच्च जोखमीचे गरोदरपण (हाम रिस्क प्रेग्नन्सी) असलेल्मा महिलांना उत्तम दर्जाची तातडीची उपचार सेवा पुरवण्मासाठी, तसेच मा प्रमत्नांत भारत व दक्षिण आशिमाई देशांतील माता मृत्मू दरक (मॅटर्नल मॉरटॅलिटी रेट – एमएमआर) कमी करण्मासाठी देशातील प्रसूतितज्ज्ञ (ऑब्स्टेट्रिशिमन्स) व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची (गामनॅकॉलॉजिस्ट्स) शिखर संघटना असलेल्मा फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गामनॅकॉलॉजिकल सोसामटीज ऑफ इंडिमाफने (एफओजीएसआम)

प्रवर्तनीम पुढाकार घेतला आहे. त्माअंतर्गत ही संघटना सार्वजनिक, तसेच खासगी आरोग्म क्षेत्रांना हाम डिपेन्डन्सी मुनिट्सफ(एचडीमू) व ङ्गस्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्टेट्रिक आम. सी. मू.फमा विभागांची स्थापना व जोपासना करण्मात सहकार्म करणार आहे. भारतात राष्ट्रीम सरासरी ङ्गमाता मृत्मू प्रमाणफ (एमएमआर) एक लाख जन्मांमागे (लाईव्ह बर्थ) २१२ आहे. माचाच अर्थ एक लाख जन्म संख्मेत सरासरी २१२ मातांचा मृत्मू ओढवतो. विकसित देशांत हेच गुणोत्तर एक लाख जन्मांमागे केवळ १० ते ३० आहे.

Name of Media:	Swar Ganga	Language:	English
Date :	25.07.13	Page:	03

तातडीच्या उपचारांसाठी, तसेच 'माता मृत्यू आणि रोग दर' कमी करण्यासाठी 'एफओजीएसआय'तर्फे 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) उभारण्याचा पुढाकार

'प्रसूतिशास्त्रातील तातडीचे उपचार' (क्रिटिकल केअरं इन ऑब्स्टेट्रिक्स) या विषयावरील

उच्च जोखमीचे गरोदरपण (हाय रिस्क प्रेग्नन्सी) असलेल्या महिलांना उत्तम दर्जाची तातडीची उपचार सेवा पुरवण्यासाठी, तसेच या प्रयत्नांत भारत व दक्षिण आशियाई देशांतील 'माता मृत्यू दर' (मॅटर्नल मॉरटॅलिटी रेट – एमएमआर) कमी करण्यासाठी देशातील प्रसूतितज्ज्ञ (ऑब्स्टेट्रिशियन्स) व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची (गायनॅकॉलॉजिस्ट्स) शिखर संघटना असलेल्या 'फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिकल सोसायटीज ऑफ इंडिया'ने (एफओजीएसआय) प्रवर्तनीय पुढाकार घेतला आहे. त्याअंतर्गत ही संघटना सार्वजनिक, तसेच खासगी आरोग्य क्षेत्रांना 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) व 'स्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्टेट्रिक आय. सी. यू.' या विभागांची स्थापना व जोपासना करण्यात सहकार्य करणार आहे.

भारतात राष्ट्रीय सरासरी 'माता मृत्यू प्रमाण' (एमएमआर) एक लाख जन्मांमागे (लाईव्ह बर्थ) २१२ आहे. याचाच अर्थ एक लाख जन्म संख्येत सरासरी २१२ मातांचा मृत्यू ओढवतो. विकसित देशांत हेच गुणोत्तर एक लाख जन्मांमागे केवळ १० ते ३० आहे. भारतात अगदी रुग्णालयांत होणाऱ्या प्रसूतिंची संख्या लक्षात घेतली तरी त्यात हा दर एक लाख अपत्य जन्मांमागे ६० ते ९० इतका, म्हणजेच विकसित देशांच्या तुलनेत लक्षणीय अधिक आहे. याचाच अर्थ भारतात उच्च जोखमीच्या गरोदरपणांत दर्जेदार प्रसूति सुरक्षा पुरवताना, तसेच प्रसूतिशास्त्रातील तातडीचे उपचार पुरवताना काही ना काही त्रुटी आहेत. 'एमएमआर' हे केवळ हिमनगाचे टोक असून प्रत्यक्षात ही समस्या व्यापक आहे कारण प्रसूतीदरम्यान एका मातेच्या मृत्यूबरोबरच मरता मरता वाचलेल्या मातांची संख्याही ६० ते ८० असते. अशा जिवंत माता पुढे दीर्घकालीन रोगग्रस्त बनू शकतात.

यावर उपाय म्हणून 'एफओजीएसआय' संघटनेने रुग्णालयांत उच्च जोखमीच्या गरोदरपणावर उपचारासाठी 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) या खास विभागाची कल्पना प्रवर्तित केली आहे. त्याबाबत माहिती देताना संघटनेच्या अध्यक्ष डॉ. हेमा दिवाकर म्हणाल्या, की सरकारी व खासगी रुग्णालयांत हे 'एचडीयू' विभाग स्थापन झाले तर ज्यांना एरवी तातडीचे उपचार मिळू शकत नाहीत अशा माता व अपत्यांचे प्राण वाचू शकतील. भारतात अशा विभागांबाबत जाणीव कमी आहेत, परंतु त्याचबरोबर या विभागांचे व्यवस्थापन करणाऱ्या आरोग्य व्यावसायिकांची संख्याही पुरेशी नाही. या पार्श्वभूमीवर आमची संघटना एक प्रारंभिक 'एचडीयू' प्रदर्शित करणार आहे आणि 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन कसे करावे, हे वैद्यकीय व्यावसायिकांना शिकवणारा व्यावसायिक अभ्यासक्रमही सादर करणार आहे.

'एचडीयू' म्हणजे एखाद्या रुग्णालयाचा सामान्य रुग्णविभाग (जनरल वॉर्ड) आणि अतिदक्षता विभाग (आयसीयू) यांच्या दरम्यानचा कक्ष. उच्च जोखमीचे गरोदरपण असलेल्या महिलांची खास काळजी घेणे आणि त्यांच्या प्रकृतीवर इन्व्हेसिव्ह मॉनिटरिंग सुविधेद्वारे बारकाईने देखरेख करणे गरजेचे असते. ही सुविधा सामान्य रुग्णविभागात उपलब्ध नसते. त्याचवेळी अशा रुग्णांना महागड्या अतिदक्षता विभागात दाखल करण्याचीही आवश्यकता नसते. अवयव निकामी झाल्यामुळे रुग्णाची स्थिती अत्यंत गंभीर झाली असेल तरच त्याला 'आयसीयू'मध्ये हलवणे गरजेचे असते.

'एफओजीएसआय'चे उपाध्यक्ष डॉ. अल्पेश गांधी म्हणाले, की 'एचडीयू' हा विभाग व्हेंटिलेटर, सोनोग्राफी, सीटीजी मशिन, सीव्हीपी मॉनिटर असलेला कार्डिॲक मॉनिटर, इनक्युबेशन किट, इमर्जन्सी कार्ट, वॉल माउंटेड ऑक्सिजन यंत्रणा व अन्य सुविधांनी सुसज्ज असेल. सामान्य रुग्ण विभाग अथवा अतिदक्षता विभाग यांच्याहून 'एचडीयू'ची मांडणी संपूर्णपणे वेगळी असेल. 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन त्याच उद्देशाने खास प्रशिक्षित केलेले वैद्यकीय व्यावसायिक करतील. विकसित देशांमध्ये ही सामान्य प्रथा असल्याने तेथे अगदी रुग्णालयांतील 'माता मृत्यू दर' खाली आणण्यात यश मिळाले आहे.

भारतात गरोदरपणाशी संबंधित मृत्यू मुख्यतः दोन कारणांनी ओढवतात. १) योग्य त्या आरोग्य सुरक्षेचा अभाव (रुग्णालयीन उपचार न मिळणे) आणि २) गरोदरपणाशी संबंधित अन्य समस्या उदाहरणार्थ – अतिरक्तदाब (हायपरटेन्शन), गर्भिणी विषबाधा (इक्लाम्प्सिया), रक्तस्त्राव (हिमोरेज), पू धरणे (सेप्सिस), मधुमेह (डायबेटिस), कावीळ (जॉंडीस) यासारखी गुंतागुंतीची लक्षणे किंवा रुग्णालयात नेण्यास विलंब होणे, वाहतूक सुविधांचा अभाव वगैरे. या दोन्ही कारणांमुळे गरोदरपणात जोखीम वाढते व त्यासाठी तेवढीच तातडीची सुरक्षा पुरवावी लागते.

डॉ. गांधी पुढे म्हणाले, की भारतीय रुग्णालयांत सामान्य रुग्ण विभागांत महिलांना उच्च जोखमीचे गरोदरपण असो, अथवा नसो, समान उपचार दिले जातात. युनायटेड किंग्डमसारख्या (युके) देशात मात्र अशी स्थिती नसते तेथे ३० टक्के रुग्णालयांत 'एचडीयू' [illegible] असतो. उच्च जोखमीचे गरोदरपण असलेल्या महिलांवर अतिदक्षता विभागात उपचार केल्यास त्यातून माता व अपत्याला प्रादुर्भाव (इन्फेक्शन) होण्याचा धोका असतो कारण 'आयसीयू'मध्ये अन्य वैद्यकीय समस्यांचे रुग्णही दाखल असतात. काही वेळा 'आयसीयू'मध्ये दाखल केलेल्या मातांपासून अपत्यांना वेगळे करावे लागते आणि त्यातूनही पुढे मानसिक समस्या निर्माण होऊ शकतात.

'एचडीयू'चे व्यवस्थापन हे प्रशिक्षित तज्ज्ञाचे कार्यक्षेत्र असते. आजघडीला भारतात 'एचडीयू' व 'स्पेशलाइज्ड ऑब्स्टेट्रिक आयसीयू'चे व्यवस्थापन प्रशिक्षण कोणत्याही वैद्यकीय विद्यापीठाद्वारे दिले जात नाही. म्हणूनच उच्च जोखमीचे गरोदरपण व तातडीचे उपचार या विषयातील प्रशिक्षित प्रसूतिशास्त्र तज्ज्ञ घडवण्यासाठी शैक्षणिक परिसंस्था निर्माण करण्याच्या हेतूने 'एफओजीएसआय' ही संघटना आघाडीच्या वैद्यकीय विद्यापीठांच्या सहकार्याने 'क्रिटिकल केअर इन ऑब्स्टेट्रिक्स' विषयातील पदव्युत्तर पाठ्यवृत्ती अभ्यासक्रम सुरु करणार आहे.

यासंदर्भात डॉ. दिवाकर म्हणाल्या, की आम्ही महाराष्ट्र, गुजरात, तमीळनाडू, कर्नाटक, वाराणसी, मध्य प्रदेश व आसाममधील आघाडीच्या १२ वैद्यकीय विद्यापीठांच्या कुलगुरूंना हा पाठ्यवृत्ती अभ्यासक्रम सादर करण्याबाबतच्या तज्ज्ञ गटाच्या बैठकीसाठी पुण्यात आमंत्रित केले आहे. आमचे 'एचडीयू' प्रारुप भारतात यशस्वी ठरेल, याबाबत आम्ही अत्यंत आशावादी आहोत. भारताप्रमाणेच या समस्यांचा मुकाबला कराव्या लागणाऱ्या दक्षिण आशियाई देशांमध्येही हे प्रारुप एकाचवेळी सादर केले जाईल.

'एफओजीएसआय'तर्फे 'एचडीयू' पुढाकार जाहीर होताना एक औचित्यपूर्ण योगायोगही जुळून आला आहे.

डॉ. गांधी म्हणाले, की आम्हाला इक्लाम्प्सिया, एचईएलएलपी सिंड्रोम, सिव्हिअर हिमोरेज, सिव्हिअर सेप्सिस, सेरेब्रल व्हेनेस थ्रॉम्बोसिस (सीव्हीटी), ॲक्युट रीनल फेल्युअर विथ प्रेग्नन्सी आदी प्रसूतिशास्त्रातील गुंतागुंतीच्या व रुग्णाच्या जीवाला धोका असलेल्या समस्यांचा नेहमी सामना करावा लागतो. या स्थितीत तातडीचे उपचार गरजेचे असतात. प्रसूतिशास्त्रीय सुरक्षा वेळेत पुरवली गेली तर अशा गंभीर आजारी गरोदर महिलांपैकी ८० टक्के रुग्णांचे प्राण आम्ही नक्कीच वाचवू शकू. गंभीर अवस्थेतील गरोदरपणातून महिलांची सुटका करण्यासाठी वैद्यकीय उपचार, २४ तास देखरेख, इन्व्हेसिव्ह व इन्टेन्सिव्ह केअर सुविधा, कौशल्याधारित सेवा व बहुशाखीय सामूहिक कार्य या गोष्टींची आवश्यकता आहे.

'एफओजीएसआय'विषयी :

'फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिकल सोसायटीज ऑफ इंडिया' (एफओजीएसआय) ही व्यावसायिक संघटना असून ती भारतातील प्रसूतिशास्त्र व स्त्रीरोग विज्ञान क्षेत्रातील डॉक्टरांचे प्रतिनिधीत्व करते. या क्षेत्रांतील २१९ सोसायट्या व २७००० हून अधिक व्यक्ती या संघटनेच्या सदस्य आहेत. विशेष व्यावसायिकांची सर्वाधिक सदस्य नोंदणी असणाऱ्या संघटनांपैकी ती आहे. तिची स्थापना मद्रासमध्ये ६ जानेवारी १९५० मध्ये सहाव्या 'ऑल इंडिया काँग्रेस ऑफ ऑब्स्टेट्रिक्स अँड गायनॅकॉलॉजी' परिषदेत झाली. त्यावेळी अहमदाबाद, बंगाल, बॉम्बे, मद्रास व पंजाबच्या ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिकल सोसायट्यांनी पुढाकार घेऊन अशी शिखर संघटना स्थापण्याचा प्रस्ताव मांडला आणि 'एफओजीएसआय'ला मूर्त रुप प्राप्त झाले. तपशिलासाठी संकेतस्थळ : **www.fogsi.org**

अधिक माहितीसाठी कृपया संपर्क :

डॉ. हेमा दिवाकर,
अध्यक्ष, एफओजीएसआय २०१३
मोबाईल : +९१ ९८४५८१९१९१/ +९१ ९९००१५४४४८
ई-मेल : drhemadivakar@gmail.com

Name of Media:	Tarun Bharat	Language:	English
Date :	31.07.13	Page:	05

हाय डिपेन्डसी यूनिटस उभारण्याचा पुढाकार

मुंबई– उच्च जोखमीच्या गरोदरपण असलेल्या महिलांना उत्तम दर्जाची तातडीची उपचार सेवा पुरविण्याकरीता तसेच या प्रयत्नांत भारत व दक्षिण आशियाई देशातील माता मृत्यु दर कमी करण्याकरीता देशातील प्रसुतितज्ज्ञव स्त्रीरोगतज्ज्ञांची शिखर संघटना असलेल्या फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रीक अँड गायनाकॉलॉजिक सोसायटी ऑफ इंडियाने प्रवर्तनीय पुढाकार घेतला आहे.

Name of Media:	Vishwa Mitra	Language:	English
Date :	26.07.13	Page:	02

तातडीच्या उपचारांसाठी, तसेच 'माता मृत्यू आणि रोग दर' कमी करण्यासाठी 'एफओजीएसआय'तर्फे 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) उभारण्याचा पुढाकार

उच्च जोखमीचे गरोदरपण (हाय रिस्क प्रेग्नन्सी) असलेल्या महिलांना उत्तम दर्जाची तातडीची उपचार सेवा पुरवण्यासाठी, तसेच या प्रयत्नांत भारत व दक्षिण आशियाई देशांतील 'माता मृत्यू दर' (मॅटर्नल मॉरटॅलिटी रेट - एमएमआर) कमी करण्यासाठी देशातील प्रसूतितज्ज्ञ (ऑब्स्टेट्रिशियन्स) व स्त्रीरोगतज्ज्ञांची (गायनॅकॉलॉजिस्ट्स) शिखर संघटना असलेल्या 'फेडरेशन ऑफ ऑब्स्टेट्रिक अँड गायनॅकॉलॉजिकल सोसायटीज ऑफ इंडिया'ने (एफओजीएसआय) प्रवर्तनीय पुढाकार घेतला आहे. त्याअंतर्गत ही संघटना सार्वजनिक, तसेच खासगी आरोग्य क्षेत्रांना 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) व 'स्पेशलाइज्ड डेडिकेटेड ऑब्स्टेट्रिक आय. सी. यू.' या विभागांची स्थापना व जोपासना करण्यात सहकार्य करणार आहे.

भारतात राष्ट्रीय सरासरी 'माता मृत्यू प्रमाण' (एमएमआर) एक लाख जन्मांमागे (लाईव्ह बर्थ) २१२ आहे. याचाच अर्थ एक लाख जन्म संख्येत सरासरी २१२ मातांचा मृत्यू ओढवतो. विकसित देशांत हेच गुणोत्तर एक लाख जन्मांमागे केवळ १० ते ३० आहे. भारतात अगदी रुग्णालयांत होणाऱ्या प्रसूतिंची संख्या लक्षात घेतली तरी त्यात हा दर एक लाख अपत्य जन्मांमागे ६० ते ९० इतका, म्हणजेच विकसित देशांच्या तुलनेत लक्षणीय अधिक आहे. याचाच अर्थ भारतात उच्च जोखमीच्या गरोदरपणांत दर्जेदार प्रसूति सुरक्षा पुरवताना, तसेच प्रसूतिशास्त्रातील तातडीचे उपचार पुरवताना काही ना काही त्रुटी आहेत. 'एमएमआर' हे केवळ हिमनगाचे टोक असून प्रत्यक्षात ही समस्या व्यापक आहे कारण प्रसूतीदरम्यान एका मातेच्या मृत्यूबरोबरच मरता मरता वाचलेल्या मातांची संख्याही ६० ते ८० असते. अशा जिवंत माता पुढे दीर्घकालीन रोगग्रस्त बनू शकतात.

यावर उपाय म्हणून 'एफओजीएसआय' संघटनेने रुग्णालयांत उच्च जोखमीच्या गरोदरपणावर उपचारासाठी 'हाय डिपेन्डन्सी युनिट्स' (एचडीयू) या खास विभागाची कल्पना प्रवर्तित केली आहे. त्याबाबत माहिती देताना संघटनेच्या अध्यक्ष डॉ. हेमा दिवाकर म्हणाल्या, की सरकारी व खासगी रुग्णालयांत हे 'एचडीयू' विभाग स्थापन झाले तर ज्यांना एरवी तातडीचे उपचार मिळू शकत नाहीत अशा माता व अपत्यांचे प्राण वाचू शकतील. भारतात अशा विभागांबाबत जाणीव कमी आहेच, परंतु त्याचबरोबर या विभागांचे व्यवस्थापन करणाऱ्या आरोग्य व्यावसायिकांची संख्याही पुरेशी नाही. या पार्श्वभूमीवर आमची संघटना एक प्रारंभिक 'एचडीयू' प्रदर्शित करणार आहे आणि 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन कसे करावे, हे वैद्यकीय व्यावसायिकांना शिकवणारा व्यावसायिक अभ्यासक्रमही सादर करणार आहे. 'एफओजीएसआय'चे उपाध्यक्ष डॉ. अल्पेश गांधी म्हणाले, की 'एचडीयू' हा विभाग व्हेंटिलेटर, सोनोग्राफी, सीटीजी मशिन, सीव्हीपी मॉनिटर असलेला कार्डिॲक मॉनिटर, इनक्युबेशन किट, इमर्जन्सी कार्ट, वॉल माउंटेड ऑक्सिजन यंत्रणा व अन्य सुविधांनी सुसज्ज असेल. सामान्य रुग्ण विभाग अथवा अतिदक्षता विभाग यांच्याहून 'एचडीयू'ची मांडणी संपूर्णपणे वेगळी असेल. 'एचडीयू'चे व्यवस्थापन त्याच उद्देशाने खास प्रशिक्षित केलेले वैद्यकीय व्यावसायिक करतील. विकसित देशांमध्ये ही सामान्य प्रथा असल्याने तेथे अगदी रुग्णालयांतील 'माता मृत्यू दर' खाली आणण्यात यश मिळाले आहे.

भारतात गरोदरपणाशी संबंधित मृत्यू मुख्यत : दोन कारणांनी ओढवतात. १) योग्य त्या आरोग्य सुरक्षेचा अभाव (रुग्णालयीन उपचार न मिळणे) आणि २) गरोदरपणाशी संबंधित अन्य समस्या उदाहरणार्थ - अतिरक्तदाब (हायपरटेन्शन), गर्भिणी विषबाधा (इक्लाम्प्सिया), रक्तस्राव (हिमोरेज), पू धरणे (सेप्सिस), मधुमेह (डायबेटिस), कावीळ (जाँडीस) यासारखी गुंतागुंतीची लक्षणे किंवा रुग्णालयात नेण्यास विलंब होणे, वाहतूक सुविधांचा अभाव वगैरे. या दोन्ही कारणांमुळे गरोदरपणात जोखीम वाढते व त्यासाठी तेवढीच तातडीची सुरक्षा पुरवावी लागते.

डॉ. गांधी पुढे म्हणाले, की भारतीय रुग्णालयांत सामान्य रुग्ण विभागांत महिलांना उच्च जोखमीचे गरोदरपण असो, अथवा नसो, समान उपचार दिले जातात. युनायटेड किंगडमसारख्या (युके) देशात मात्र अशी स्थिती नसते. तेथे ३० टक्के रुग्णालयांत 'एचडीयू' विभाग असतो. उच्च जोखमीचे गरोदरपण असलेल्या महिलांवर अतिदक्षता विभागात उपचार केल्यास त्यातून माता व अपत्याला प्रादुर्भाव (इन्फेक्शन) होण्याचा धोका असतो कारण 'आयसीयू'मध्ये अन्य वैद्यकीय समस्यांचे रुग्णही दाखल असतात. काही वेळा 'आयसीयू'मध्ये दाखल केलेल्या मातांपासून अपत्यांना वेगळे करावे लागते आणि त्यातूनही

पुढे मानसिक समस्या निर्माण होऊ शकतात. यासंदर्भात डॉ. दिवाकर म्हणाल्या, की आम्ही महाराष्ट्र, गुजरात, तमीळनाडू, कर्नाटक, वाराणसी, मध्य प्रदेश व आसाममधील आघाडीच्या १२ वैद्यकीय विद्यापीठांच्या कुलगुरुंना हा पाठ्यवृत्ती अभ्यासक्रम सादर करण्याबाबतच्या तज्ज्ञ गटाच्या बैठकीसाठी पुण्यात आमंत्रित केले आहे. आमचे 'एचडीयू' प्रारुप भारतात यशस्वी ठरेल, याबाबत आम्ही अत्यंत आशावादी आहोत. भारताप्रमाणेच या समस्यांचा मुकाबला कराव्या लागणाऱ्या दक्षिण आशियाई देशांमध्येही हे प्रारुप एकाचवेळी सादर केले जाईल.

'एफओजीएसआय'तर्फे 'एचडीयू' पुढाकार जाहीर होताना एक औचित्यपूर्ण योगायोगही जुळून आला आहे.

डॉ. गांधी म्हणाले, की आम्हाला इक्लाम्प्सिया, एचईएलएलपी सिंड्रोम, सिव्हिअर हिमोरेज, सिव्हिअर सेप्सिस, सेरेब्रल व्हेनेस थ्रॉबॉसिस (सीव्हीटी), ॲक्युट रीनल फेल्युअर विथ प्रेग्नन्सी आदी प्रसूतिशास्त्रातील गुंतागुंतीच्या व रुग्णाच्या जीवाला धोका असलेल्या समस्यांचा नेहमी सामना करावा लागतो. या स्थितीत तातडीचे उपचार गरजेचे असतात. प्रसूतिशास्त्रीय सुरक्षा वेळेत पुरवली गेली तर अशा गंभीर आजारी गरोदर महिलांपैकी ८० टक्के रुग्णांचे प्राण आम्ही नक्कीच वाचवू शकू. गंभीर अवस्थेतील गरोदरपणातून महिलांची सुटका करण्यासाठी वैद्यकीय उपचार, २४ तास देखरेख, इन्व्हेसिव्ह व इन्टेन्सिव्ह केअर सुविधा, कौशल्याधारित सेवा व बहुशाखीय सामूहिक कार्य या गोष्टींची आवश्यकता आहे.